

מאמר

וארא אל אברהם גו' – ה'תשל"ד

מאת

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבנ"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

בלתי מוגה

יוצא-לאור לש"פ וארא, ג' שבט, ה'תשפ"א

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים”

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ואחת לבריאה

הי' תהא שנת פלאות אראנו

שבעים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר זי"ע

לעילוי נשמת

מרת שרה בהרה"ח ר' אליהו ז"ל

נלבי"ע י"ז שבט, ה'תשכ"ג

הרה"ח הרה"ת ר' ברוך בהרה"ח ר' צבי הירש ז"ל

נלבי"ע כ"ף תשרי, ה'תשמ"ז

שיפרין

ת' נ' צ' ב' ה'

נדפס על ידי ולזכות בנו

הרה"ת ר' צבי הירש ומשפחתו

שיחיו לאורך ימים ושנים טובות

שיפרין

ב

בי"ה, די שבט תשי"ט
ברוקלין

הרה"ח אי"א נוי"נ רב פעלים
מוה' רפאל נחמן שי' הכהן

שלום וברכה!

לאחרי הפסק הכי ארוך, נתקבל מכתבו ממוצש"ק ע"ד מצב בריאותו –
בצירוף פ"י, שיקרא בעת רצון על הציון הקי של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה
נבג"מ זי"ע,

ויהי רצון שכשם שבאה כבר הטבה, כן תלך ותוסיף עד שיחזור לאיתנו
כפשוטו ולאיתנו כמשמעו, כמבואר בד"ה משכיל לאיתן לאדמו"ר הזקן (נדפס
בקונטרס לימוד החסידות), ובפרט אשר יום המחרת הוא יום הולדתו, אשר
כמאמר רז"ל מזלו גובר,

וישתתף מתאים לרשיון הרופא בהתועדות דיום ההילולא של כ"ק מו"ח
אדמו"ר נשיא ישראל, המעורר ר"ר על כאו"א מחסידיו ומקושריו והשייכים
אליו, בתכ"י, לברכת השי"ת והצלחתו בכל המצטרך הן בגשמיות והן ברוחניות.

המחכה לבשו"ט

מ. שניאורסאהן

ב

מצילום האגרת.

מוה' רפאל נחמן שי' הכהן: כהן, ת"א. אגרות נוספות אליו – אג"ק חכ"ח אגרת י"תרצד
(ס"ע קכט ואילך), ובהנשמך בהערות שם.
(נדפס בקונטרס לימוד החסידות): פרק ג, ולאח"ז באג"ק אדמו"ר מהור"צ ח"ג אגרת תשסט
(צ' שלה).

יום המחרת . . יום הולדתו: ה' שבט.

כמאמר רז"ל מזלו גובר: ירושלמי ר"ה פ"ג ה"ח ובקה"ע שם.

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ וארא הבעל"ט, הננו מוציאים לאור (בהוצאה חדשה ומתוקנת)
מאמר ד"ה וארא גו', שנאמר בהתועדות ש"פ וארא, מבה"ח שבט ה'תשל"ד –
הנחה בלתי מוגה.

*

בתור הוספה – מכתבים (תדפיס מכרכי אגרות קודש שמכנינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו
נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

יום הבהיר כ"ח טבת, ה'תשפ"א (ה' תהא שנת פלאות אראנו),
שבעים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר זי"ע,
ברוקלין, נ"י.

©

Published and Copyright 2021 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 | Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5781 • 2021

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס

The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

הוספה

בי"ה, ו' שבט תשי"ח
ברוקלין

המתועדים ביום ההילולא של
כ"ק אדמו"ר הזקן בעל התניא והשו"ע
ה' עליהם יחיו.

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבם כתוב בעת ההתועדות, אשר בודאי אז נדברו יראי
ה' איש אל רעהו וגוי ויכתב ספר זכרון לפניו וגוי כי שכינה שריא ביניהם, וידועה
הפתקא דמשמיא נחית, שמה שהתועדות חסידותית יכולה לפעול, אין מלאך
מיכאל יכול לפעול.

ומענין לענין באותו ענין, בהתקרבו ליום ההילולא של כ"ק מו"ח
אדמו"ר הוא יום יו"ד שבט עש"ק הבע"ל, יהי רצון שזכותו תגן על כאו"א
בתכ"י הוא וב"ב בהמצטרך להם מנפש ועד בשר בטוב הנראה והנגלה, וגופא
בתר רישא אזיל, לעלות בעילוי אחר עילוי נשמה בגוף כמו שנשמות בעלי
ההילולא הולכים מחיל אל חיל בעולמות העליונים ובעולמות התחתונים גם יחד
דאשתכח יתיר מבחיוהי,

בכבוד ובברכה לבשו"ט תכה"י.

המתועדים ביום ההילולא של כ"ק אדמו"ר הזקן: בעיר טאַראָנטאָ.
אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו וגוי ויכתב ספר זכרון לפניו וגוי: מלאכי ג, טז.
כי שכינה שריא ביניהם: ראה אבות פ"ג מ"ב. שם מ"ו.
וידועה הפתקא דמשמיא נחית: ראה אג"ק אדמו"ר מהור"צ ח"ג אגרת תשפד (ע' תיג).
וש"נ.

מנפש ועד בשר: לשון הכתוב — ישעי' יו"ד, יח.
וגופא בתר רישא אזיל: עירובין מא, א. וראה סוטה מה, ב.
הולכים מחיל אל חיל: ע"פ תהלים פד, ח. וראה ברכות ומו"ק בסופך.
דאשתכח יתיר מבחיוהי: זח"ג עא, ב. הובא ונתבאר בתניא אגה"ק סז"ך וביאורו.

תוכן המאמר

ב' הפירושים ב„וארא“: (א) לשון עבר, שנתגלה לאבות, (ב) לשון עתיד
שהוא לשון הוה, שבחי' זו ישנה תמיד בכל זמן בכל אדם — שייכים זה
לזה, שאצל כל אחד מישראל (גם בהיותו עדיין בגלות מצרים) יכול להיות
הגילוי ד„וארא“ באותו אופן שנתגלה לאבות. ועי"ז נעשה ענין הגאולה.

כללות ענין הגאולה בעבודת האדם הו"ע התשובה — „והרוח תשוב אל
האלקים אשר נתנה“, שיש בה ד' אופנים, כנגד ד' לשונות של גאולה —
עלי' לדרגא הד' ד„טהורה היא“ (למעלה מבראתה יצרתה ונפחתה). ונוסף
על ד' לשונות של גאולה, שהיא יציאה ממצב הפכי, ישנה גם העלי' לבחי'
„נתת בי“ (שלמעלה מטהורה), כנגד הלשון החמישי, „והבאתי“, שהוא עילוי
במצב של גאולה עצמו — בחי' הכתר, קוצו של יו"ד, שלמעלה מד' אותיות
שם הוי', אבל מחובר לאות יו"ד, מפני שנמשך ממילא לאחר העבודה בד'
הדרגות שלפנ"ז.

ע"י העבודה בגלות האחרון (שלא נתגלה קיצו), ובפרט ע"י הפצת
המעיינות חוצה, פועלים גילוי הקץ, וביאת משיח, שתהי' בו גם דרגא
החמישית ד„מאד“, שלמעלה מד' הדרגות דישכיל ירום ונשא וגבה.

בס"ד. ש"פ וארא, כ"ה טבת, מבה"ח שבט, ה'תשל"ד

(הנחה בלתי מוגה)

וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב וגו', ומבאר אדמו"ר הזקן [בעל ההילולא דכ"ד טבת שחל בערב שבת] בתו"א², שוארא יש בו ב' פירושים, א' לשון עבר, שנתגלה לאבות, והב' לשון עתיד שהוא לשון הוה, שתמיד יש בחינה זו בכל זמן בכל אדם. ויש להוסיף בזה, דכיון שב' הפירושים הם בתיבה אחת וענין אחד, הרי מובן שיש להם שייכות זה לזה³, והיינו, שבאותו האופן "שנתגלה לאבות", הנה באותו האופן "תמיד יש בחינה זו בכל זמן בכל אדם".

(ב) **וממשיך** לבאר בתו"א איך אפשר הדבר: כי הנה אין קורין אבות אלא לשלשה⁴, והענין, שבחי' האבות היא ירושה לבניהם אחריהם בכל דור ודור וכו', ולכן, בחי' האבות צריך להיות בכל אדם, שהם שרש ומקור כל נשמות ישראל.

ומזה מובן, שמעלת עבודת האבות, עד לאופן הכי נעלה שבזה, יכולה להיות אצל כאו"א מבני". וכמו בנוגע למעלת עבודת האבות שהן הן המרכבה⁵, שהחידוש בזה הוא, שלא זו בלבד שבשעת מעשה וקיום המצוה נעשית היד המחלקת צדקה כו' מרכבה ממש לרצון העליון ב"ה⁶, אלא ענין זה הי' אצלם כל ימיהם לעולם⁷, הנה כיון שבחי' האבות היא ירושה לבניהם אחריהם בכל דור ודור, לכן יכולה להיות אצל כל אחד מישראל מעלת האבות שהיו מרכבה כל ימיהם. וכן הוא בנוגע לענין דוארא, שבכחו של כל אחד מישראל שיהי' אצלו הענין דוארא כמו שהי' אצל האבות ממש, כולל גם הענין דוארא כפי שהי' אצל כל אחד מהאבות בפ"ע, וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב, כפי שהם חלוקים בעבודתם כו'.

וענין זה הוא "בכל זמן בכל אדם". בכל זמן היינו הן בעבודה דימות החול והן בעבודה דיום השבת (שהו"ע התענוג, חמדת ימים⁸,

- (1) פרשתנו ו, ג.
- (2) ריש פרשתנו (נה, א).
- (3) ראה לקו"ש ח"ג ע' 782. וש"נ.
- (4) ברכות טז, ב.
- (5) ב"ר פמ"ז, ו. פפ"ב, ו. זח"ג רנז, ב.
- (6) תניא פכ"ג (כח, ב).
- (7) תניא שם. רפל"ד. פל"ט.
- (8) נוסח תפלת העמידה דיום השבת.

כמארז"ל⁵⁹ לא זו מחבבה עד שקראה בתי, לא זו מחבבה עד שקראה אחותי, לא זו מחבבה עד שקראה אמי. ולעת"ל תתעלה בחי' בתי ותהי' למעלה מבחי' אמי, שעז"נ⁶⁰ רני ושמחי בת ציון. ולאח"ז יהיו עוד עליות, כמ"ש⁶¹ ילכו מחיל אל חיל, דהיינו שלע"ל גופא יהיו עליות זו למעלה מזו (כנ"ל ס"ב), ועד שיגיעו לדרגא שלמעלה מענין העליות, שזהו"ע יום⁶¹ שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים⁶².

- (59) שמו"ר ס"פ פקודי. שהש"ר ספ"ג.
- (60) זכרי' ב, יד. וראה תו"א מקץ לו, א ואילך. ובכ"מ.
- (61) תמיד בסופה. וראה תו"ח וישב רד, ג. ובכ"מ.
- (62) חסר הסיום (המור"ל).

(ו) **והנה** כל האמור לעיל שייך לא רק בגלות מצרים, אלא גם בכל הגלויות, כי גלות מצרים כולל את כל הגלויות (כנ"ל ס"ג), ובפרט גלות האחרון, שבו נאספו השיריים של כל הגלויות, וכפי שרואים במוחש שגלות זה האחרון הוא הכי קשה. וזהו שכל הגלויות נתגלה קיצם, אבל גלות אדום לא נתגלה קיצו⁴⁶. וכדאיתא במדרש⁴⁷ בנוגע למ"ש ביעקב ויחלוס והנה סולם גו'²¹, שהראה הקב"ה ליעקב אבינו שרה של בכל עולה שבעים עווקים, ושל מדי נ"ב, ושל יון ק"פ, ושל אדום עולה ולא יודע כמה, באותה שעה נתיירא יעקב אבינו, אמר אפשר שאין לזה ירידה, אמר לו הקב"ה ואתה אל תירא עבדי יעקב⁴⁸, אפילו הוא עולה ויושב אצלי משם אני מורידו, הה"ד⁴⁹ אם תגבי' כנשר ואם בין כוכבים שים קנך משם אורידך נאום הוי'. ולכן כשבקש יעקב לגלות את הקץ, נסתם ממנו⁵⁰, דלבא לפומא לא גליא⁵¹, דהיינו שהגאולה נמשכת ממקום שלא נתגלה אפילו ליעקב. אך גילוי הקץ נעשה ע"י העבודה שבזמן הגלות, ובפרט ע"י הענין דיפוצו מעינותיך חוצה⁵² (שנתגלה דוקא בזמן הגלות), שמפיצים בהחוצה לא רק מי הנהר, ואפילו לא רק מי המעיין, אלא המעיין עצמו נמשך בהחוצה⁵³, הרי זה מאיר את חושך הגלות, און סיועט פֿאַרברענט ווערן די שריים פון גלות (כמאמר בעל ההילולא⁵⁴ דיו"ד שבט). ועי"ז פועלים את ד' הלשונות של גאולה, ועד שפועלים גם הענין החמישי דוהבאתי גו', שלמעלה מד' הלשונות (כנ"ל ס"ה), שזהו גם ענינו של משיח, וכמ"ש⁵⁵ הנה ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד, דבחי' מאד היא דרגא החמישית שלמעלה מד' הדרגות דישכיל ירום ונשא וגבה⁵⁶ [וזהו שמאד אותיות אדם⁵⁷, אבל סדר האותיות הוא באופן אחר, כי לא אדם הוא⁵⁸], אלא שקשורה עמהם, כשם שקוצו של יו"ד קשור עם היו"ד (כנ"ל ס"ה). וכנגדם הם גם העליות דנש"י,

(46) ראה יומא ט, ב.
 (47) ויק"ר פכ"ט, ב.
 (48) ירמ"ל, ל, י.
 (49) עובדי' א, ד.
 (50) ראה לקו"ש ח"ב ע' 228 ואילך. וש"נ.
 (51) ראה זו"ח בראשית ח, א. זח"א רנג, א. סנהדרין צט, א (ובפרש"י שם).
 (52) ראה אגה"ק דהבעש"ט — נדפסה בכתר שם טוב בתחילתו. ובכ"מ.
 (53) ראה לקו"ש ח"ד ע' 1119 ואילך.
 (54) ראה אגרות קודש שלו ח"ו ע' שעב.
 נעתק ב"היום יום" בתחלתו. וראה לקו"ש ח"ב ע' 345.
 (55) ישעי' נב, יג.
 (56) ראה ביאורי הוזהר לאדמו"ר האמצעי נה, א ואילך. ולהצ"צ ח"א ע' כג ואילך. אוה"ת נ"ך עה"פ (ח"א ע' רסה). סהמ"צ להצ"צ קי, ב. סה"מ תרל"ה ח"א ע' רסה ואילך.
 (57) ראה ב"ר פ"ח, ה. פ"ט, יב. זח"ג (רע"מ) רמו, ב. תו"א ויחי מו, ד. אוה"ת שם.
 (58) שמואל"א טו, כט. וראה סה"מ תרל"ז ח"ב ע' תכו ואילך. ע' תלא.

(ויכולו⁹) ושבת שבתון, ועד גם לעתיד לבוא, שגם אז יהי ענין העבודה, כמארו"ל¹⁰ צדיקים אין להם מנוחה כו' שנאמר¹¹ ילכו מחיל אל חיל, וכמבואר באגה"ק¹² שאז יהיו העליות בקדושה גופא. ובכל אדם, היינו הן אם הוא בבחי' ראשיכם שבטיכם והן אם הוא בבחי' חוטב עצין ושואב מימין¹³ [שיש מעלה בכל אחד מהם, וכפי שמבאר בעל ההילולא בלקו"ת פ' נצבים¹⁴ שיש מעלה ברגל לגבי הראש], וגם כפי שבחי' אלו ישנם בעבודת כל אחד מישראל כמו שישנם בכללות קומת בני, הנה בכל בחי' אלו יכול להיות הענין דוארא, כמו שהי' אצל האבות.

(ג) **והנה** כוונת הגילוי דוארא היא כדי לפעול את הענין דיצי"מ, כמ"ש לאח"ז¹⁵ והוצאתי אתכם גו' והצלתי גו' וגאלתי גו' ולקחתי גו', שהם ד' לשונות של גאולה¹⁶. ומזה מובן, שהענין דוארא נעשה כשנמצאים עדיין בגלות מצרים, בזמן דהרעות לעם הזה¹⁷. וכיון שגלות מצרים כולל את כל הגלויות¹⁸, הנה כמו בגלות מצרים, כן הוא בגלות זה האחרון, שבזמן דהרעות גו', דהיינו בחושך כפול ומכופל דעקבתא דמשיחא, ישנו הענין דוארא, ועי"ז נעשה ענין הגאולה.

(ד) **וע"פ** הידוע שבאתערותא דלתתא אתערותא דלעילא, וכמבואר בתניא¹⁹ שהגילוי דלעת"ל תלוי במעשינו ועבודתנו כל זמן משך הגלות, הרי מובן, שכדי לפעול ענין הגאולה, וד' לשונות של גאולה, צ"ל ענין הגאולה בעבודת האדם, כיון שהעבודה צריכה להיות מעין ודוגמת ההמשכה שנפעלת על ידה. וזהו מה שמבואר בדרושי חסידות²⁰ שכללות ענין הגאולה בעבודת האדם הו"ע התשובה, וד' לשונות של גאולה הם ד' אופנים בעבודת התשובה, והיינו לפי שגם תשובה ענינה גאולה, שהאדם גואל את עצמו כו', ולכן עי"ז נמשך

(9) בראשית ב, א. וראה אוה"ת בראשית מב, ב ואילך. ועוד.
 (10) ברכות ומו"ק בסופן (כהגירסא שהובאה בשל"ה בהקדמה (יז, א). ועוד. — נתבאר בלקו"ש ח"יד ע' 179 ואילך. חט"ו ע' 137 ואילך.
 (11) תהלים פד, ח.
 (12) סוף סימן כו.
 (13) ר"פ נצבים (כט, ט"ו).
 (14) מד, א.
 (15) פרשתנו ו, ר"ז.
 (16) ראה ב"ר פ"ח, ה. שמור"ר פ"ו, ד.
 (17) שמות ה, כב.
 (18) ראה ב"ר פט"ז, ה. לקו"ש חט"ו ע' 91. וש"נ.
 (19) רפ"ז.
 (20) ראה אוה"ת פרשתנו ע' קכח ואילך. ח"ז ס"ב ב'תקפה ואילך. ד"ה לכן אמור דש"פ וארא תרל"ב, תרמ"ב, תרנ"ח, תרע"ח. תשי"ח (סה"מ תרל"ב ח"א ע' מז ואילך. תרמ"א ע' קיב ואילך. תרנ"ח ע' פז ואילך. תרע"ח ע' קלט ואילך. תשי"ח ע' צד ואילך). לקו"ש ח"א ע' 21 ואילך.

מלמעלה ענין הגאולה מן הגלות. וזהו גם מה שמצינו שלפני כל ענין של תומ"צ, שהוא המשכה מלמעלה, צ"ל הקדמת ענין התפלה, שהיא העלאה מלמטה למעלה, סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה²¹ (וכידוע²² הדיוק בתיבת השמימה שזהו למעלה משמים סתם), כי, ענין העלאת הנשמה שבתפלה נכידוע ביאור בעל ההילולא אדמו"ר הזקן²³ בענין נשמה באפו²⁴, שלפני התפלה הנשמה היא רק באפו ואינה מתפשטת בכל הגוף כו'ן, הרי זה גם ענין התשובה. ולכן, כשם שבד' לשונות של גאולה צ"ל תחילה ענין התשובה ועי"ז באה אח"כ ההמשכה מלמעלה, עד"ז הוא גם בהמשכה תומ"צ, שתחילה צ"ל הקדמת התפלה שהוא כענין התשובה, העלאה מלמטה למעלה, ולאח"ז ענין התורה, מביה"כ לביה"מ²⁵, ואח"כ הנהג בהם מנהג דרך ארץ²⁶, שהו"ע קיום המצוות, שכ"ז הו"ע ההמשכה מלמעלה שבאה לאחרי העלאה²⁷.

(ה) **והענין** בזה, כמבואר בדרושי האזינו בלקו"ת²⁸, שעיקר התשובה הוא כמ"ש²⁹ והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה. וד' הבחינות שבתשובה הם התשובה דסור מרע³⁰, התשובה דעשה טוב³⁰, והתשובה דבקש שלום³⁰, ובזה גופא ישנם ב' אופנים, תשובה ובעל תשובה (כמבואר בלקו"ת³¹). וע"פ המבואר לעיל (ס"ד) שענין התשובה הוא הקדמה לכללות ענין התומ"צ, הרי מובן, שלאחרי ד' בחינות אלו שבתשובה, באה ההמשכה דתומ"צ ג"כ בד' בחינות, שהו"ע העבודה דסור מרע, העבודה דועשה טוב, העבודה דבקש שלום — שהו"ע התורה, כמבואר ברמב"ם³² שכל התורה ניתנה לעשות שלום בעולם, ובזה גופא יש ב' אופנים (ע"ד ב' האופנים דתשובה ובעל תשובה) — תורה ובעל תורה, דהיינו, כפי שהאדם לומד התורה, וכפי שהתורה נקראת על

(21) ויצא כח, יב. וראה זהר ח"א רסו, ריש ע"ב. ח"ג שו, ריש ע"ב. תקו"ז תמ"ה (פג, א).
 (22) ראה סה"מ קונטרסים ח"ב שיט, א.
 (23) לקו"ת פינחס עט, ד. מאמרי אדמו"ר הזקן פרשיות ח"ב ע' תשמז ואילך. מארו"ל ע' יז ואילך. אוה"ת בראשית ח"ו תרכ, א ואילך.
 (24) ישע"י ב, כב. וראה ברכות יד, א.
 (25) ראה ברכות בסופה. וש"נ.
 (26) ראה שם לה, ב.
 (27) בענין זה נאמר גם שכללות החילוק בין ענין התשובה לענין התומ"צ הוא ע"ד החילוק בין שבת לימות החול, כי שבת אותיות תשב (תניא אגה"ת פ"י) ענינו תשובה, משא"כ בימות החול עיקר העבודה (בעמל ויגיעה) היא בקיום תומ"צ.
 (28) ר"פ האזינו (עא, ג).
 (29) קהלת ז, יב.
 (30) תהלים לד, טו.
 (31) בלק עג, ב ואילך. וראה בהנסמן לעיל הערה 20.
 (32) סוף הל' חנוכה.

שמו³³. ועי"ז נעשה כללות הענין דהרוח תשוב אל האלקים, שהו"ע עליית הנשמה³⁴ לשרשה ומקורה בבחי' נתת בי, שלמעלה מבחי' טהורה היא, ועאכו"כ למעלה מבראתה יצרתה נפחתה³⁵, שהם ד' דרגות³⁶, כנגד ד' לשונות של גאולה.

וכפרטיות יותר, הנה העלי' לבחי' נתת בי שלמעלה מד' הדרגות דטהורה בראתה יצרתה ונפחתה, היא עלי' חמישית, כנגד הלשון החמישי, והבאתי אתכם אל הארץ גו'³⁷, שכנגדו יש גם כוס חמישי³⁸. אלא שאעפ"כ אומרים שיש ד' לשונות של גאולה, כי, ענין הגאולה הוא יציאה ממצב הפכי, וענין זה הוא בלשונות והוצאתי והצלתי וגאלתי ולקחתי, שיש בהם יציאה ממצב הפכי נכולל גם ולקחתי, שאף שנאמר ולקחתי אתכם לי לעם, שקאי על מ"ת, חמישים יום לאחר יצי"מ, הרי בתיאור הניסים דיצי"מ בפ' ואתחנן³⁹ נאמר לקחת לו גוי מקרב גוי באותות ובמופתים, ומזה מובן שהתחלת הענין דולקחתי היתה ביצי"מ, שהו"ע היציאה ממצב הפכי, משא"כ היעוד דהבאתי גו' שלאח"ז אינו ענין של יציאה ממצב הפכי, אלא עילוי במצב של גאולה עצמו. וענין זה הוא כנגד קוצו של יו"ד, שלמעלה מד' אותיות שם הוי', שכנגדם הם ד' לשונות של גאולה⁴⁰, שהו"ע הכתר⁴¹, שלמעלה מבחי' חכמה, ומ"מ ה"ה מחובר לאות יו"ד נוי"ל שזהו ע"ד המבואר⁴² בענין תספרו חמישים יום⁴³, שלאחר העבודה במ"ט יום שהם כנגד מ"ט שערים, אזי נמשך ממילא גם שער הנו"ן, ועד"ז הוא בנוגע לקוש"י, שנמשך ממילא לאחר העבודה בד' האותיות]. וזהו גם מה שה' העליות הם כנגד ד' כוסות⁴⁴, כיון שזהו בחי' הכתר כפי שהוא בקוצו של יו"ד (הקשור עם היו"ד), ולא כפי שבחי' הכתר היא באופן דלא אתרמיז באות וקוץ כלל⁴⁵ (למעלה גם מקוצו של יו"ד).

(33) ע"ז יט, א. וראה קידושין לב, סע"א ואילך.
 (34) ברשימה נוספת: הנשמה והגוף.
 (35) נוסח ברכת "אלקי נשמה".
 (36) ראה סידור האריז"ל במקומו. פרי עץ חיים שער הברכות רפ"ז. לקו"ת פ' ראה כז, א.
 (37) פרשתנו ו, ח.
 (38) ראה לקו"ש חכ"ז ע' 48 ואילך. וש"נ.
 (39) ד, לד.
 (40) ראה בהנסמן לעיל הערה 20.
 (41) ראה לקו"ת תצא לח, ג. מאמרי אדמו"ר האמצעי תצא ע' תרמד. ע' תרמו ואילך.
 (42) ראה לקו"ת במדבר יו"ד, א ואילך. ובכ"מ.
 (43) אמור כג, טז.
 (44) אוה"ת פרשתנו ח"ז (שבעה ערה 20) ע' ב'תקפח.
 (45) ראה זהר ח"א קסז, ב. ח"ג יא, א. לקו"ת פינחס פ, ב.